УДК: 619:618.19-002:636.22/.28

ЕНЗООТІЯ МАСТИТУ У КОРІВ

Калиновський Г.М., професор, **Хомин С.П.,** професор, **Ревунець А.С.,** ст. викладач, **Грищук Г.П.,** асистент, **Драгальчук А.І., Гайченя І.В.,** студенти.

Державний агроекологічний університет (м. Житомир)

Мастит – одне з найпоширеніших захворювань у корів. Воно виникає переважно спорадично і не має чітко вираженої сезонності, але в значній мірі залежить від способу доїння і типу використовуваної доїльної апаратури [1, 2].

Захворювання не тільки наносить відчутні економічні збитки господарству, а має соціальне значення, бо являє санітарну небезпеку для людей [3].

Мета роботи - вивчити етіологію і перебіг ензоотії маститу та розробити заходи його ліквідації і профілактики в умовах однієї ферми.

Матеріал і методи роботи. Дослідження проводиться з травня 2001 року в господарстві, де захворювання корів маститом почалося у грудні 2000 року і має характер ензоотії. Первинно обстежено 794 корови і 116 нетелів.

Стан молочної залози визначали клінічно, якість молока органолептично, діагностику маститу здійснювали біохімічним, цитологічним і бактеріологічним методами. Для лікування хворих маститом корів використовували патогенетичні, етіотропні і фізичні методи, а також вакцину, виготовлену НДІ ВМ України

Результати досліджень. З анамнезу відомо, що корів круглорічно утримують на прив'язі в стаціонарних цегляних приміщеннях з дерев'яною підлогою у станках і щоденно випускають на прогулянку в загони, розміщені на території ферми. Доїння корів автоматизоване з ручним додоюванням. Влітку на територію вигульних двориків було завезено намул із ставків.

Захворювання корів маститом з середини грудня швидко розповсюдилось у двох приміщеннях ферми. При діагностичному дослідженні 794 корів і 116 нетелів 14 червня прихований хронічний мастит виявлено у 410 корів і 39 нетелів. Корів з ураженням однієї частки вим'я було 87, всіх часток – 323. З часу виникнення захворювання вибракувано 90 корів. Перебіг маститу клінічно характеризується

гіперемією ураженої частки і набряком, зменшенням надою, появою у молоці пластівців казеїну, а з часом домішок гною. На 7-9 день тканини вим'я ущільнюються, твердіють, утворюються один або декілька абсцесів з некрозом шкіри і паренхіми. Некротизована шкіра розпадається, з порожнини абсцеса виділяється незначний об'єм гною і утворюються нориці, що довго не загоюються. Після загоювання нориць наступає індурація частки вим'я і при відсутності лікування через 18-20 днів виникає рецидив маститу.

Нами установлено, що ефективність тестів діагностики маститу неоднакова: альфа-тест більш чутливий і реакція проявляється зразу ж після змішування молока з препаратом; мастидинова проба менш ефективна і реакція проявляється пізніше.

Проба відстоювання молока у пробірці і осіданням на дно гнійного ексудату у 75% випадків співпадала з тест-пробою у випадках катерально-гнійного маститу.

У пробах молока від хворих маститом корів лабораторіями ветеринарної медицини (районна, обласна) виявлено гемолітичний стрептокок, кишкову паличку, золотистий стафілокок.

Для лікування хворих маститом корів застосовували антибіотики, до яких були, за даними лабораторії ветеринарної медицини, чутливі виділені з молока уражених часток мікроорганізми: тетрациклін, стрептоміцин, гентаміцин, левоміцетин тощо. В усіх випадках їх використання давало тимчасовий ефект, симптоми маститу зникали, але через 1-1,5 місяці знову виникало запалення другої частки вим'я.

Комплексне лікування включало інтрааортальне вливання 0,5%-ного розчину новокаїну з канаміцином, гентаміцином, цефазоліном та етакридин лактатом, інтрацистернальне введення в уражену частку вим'я масляних суспензій антибіотиків, норсульфазолу, спирту і йоду. Воно теж давало тимчасовий лікувальний ефект.

Здоювання секрету з уражених часток і їх масаж суттєво не впливало на перебіг захворювання.

Блокада надвим'яних лімфатичних вузлів за Д.Д. Логвиновим з одночасним введенням антибіотиків давало позитивний терапевтичний ефект при серозному маститі.

Застосування одного байтрилу тільки у 30% випадків давало бажаний результат. Через місяць після видужання в усіх корів проба на мастит була позитивною.

Щеплення корів з використанням концентрованої інактивованої асоційованої проти пневмоентеритів і маститів тварин вакцини "Пневмомастисан" супроводжувалось перебігом захворювання у легкій

формі і значно знизило захворюваність. Проте, через 27-35 днів виникав рецидив маститу з ураженням інших "здорових" часток вим'я.

Рекомендований на фермі комплекс спеціальних господарських, зоотехнічних і ветеринарно-санітарних заходів ретельно не виконується. Говорити про повторне виникнення захворювання немає підстави, бо у хворих маститом корів виявляються одні і ті ж збудники.

Аналізуючи анамнез, результати власних спостережень і дослідів та лікування хворих тварин у даному господарстві, є підстава стверджувати про те, що на фермі постійно присутні високовірулентні штами збудників неспецифічної гнійної інфекції, які час від часу попадають в організм тварин, циркулюють в їх крові і викликають запалення молочної залози. Швидке розповсюдження, важкий перебіг і часті рецидиви вказують на злоякісну форму маститу

Висновки

1. Основною причиною виникнення і тривалого захворювання в господарстві корів маститом є високовірулентні штами збудників неспецифічної гнійної інфекції – гемолітичний стрептокок, золотистий стафілокок і кишкова паличка. Можливим джерелом інфекції є намул із ставка, завезений на вигульні дворики для корів. Однією із ланок виникнення і розповсюдження маститу є порушення ветеринарно-гігієнічних правил технології доїння корів.

2. Висока вірулентність збудників захворювання і низька резистентність організму корів обумовлюють злоякісний перебіг захворювання і низьку терапевтичну ефективність етіотропної, патогенетичної і специфічної терапії хворих.

Бібліографія

1. Гончаров В.П, Карпов В.А., Якимчук И.Л. Профилактика и лечение маститов у животных // Изд. 2-е перер. и доп. – М.: Россельхозиздат, 1987. – 207 с.

2. Ветеринарное акушерство и гинекология / А.П Студенцов, В.С. Шипилов, Л.Г. Субботина, О.Н. Преображенский; Под ред. В.С. Шипилова. – 6-е изд., испр. и доп. – М.: Агропромиздат, 1986. – 480 с.

3. Шипилов В.С., Зверева Т.В., Родин И.И. Практикум по акушерству, гинекологии и искусственному осеменению сельськохозяйственных животных . – М.: Агропромиздат. 1988. – 278 с.

АНОТАЦІЯ

Описані випадки ензоотії злоякісної форми маститу, викликано високовірулентними штамами стрептококів, стафілококів і кишкової палички, перебіг захворювання та терапевтична ефективність застосованих лікарських засобів і способів лікування хворих тварин.

АНОТАЦИЯ

Описаны случаи энзоотии злокачественной формы мастита, вызванные высоковирулентными штаммами стрептококков, стафилококков и кишечной палочки, течение заболевания и терапевтическая эффективность применяемых лекарственных средств и способов лечения больных животных.

SUMMARY

The cases of an epizooty of the malignant form of a mastitis called by the highly virulent strains of a streptococcuses, staphylococcuses and lshvrichia coli, flow of disease and therapeutic efficiency of medical means and ways of treatment ill animal are described.